

Lühiülevaade Hiiumaa valla 2024. aasta eelarvest

2024. aasta valla eelarve on koostatud tekkepõhiselt „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 13 – 19 alusel. Eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks ja esitlusvaluutaks on euro. Valla 2024. aasta eelarve koostamise lähtetingimused kehtestas vallavalitsus 09. augustil 2023 korraldusega nr 454, kus arvesse võeti järgmiseid põhimõtteid:

- omatulude maht planeerida vähemalt 2023. tasemel;
- majandamiskulud planeerida maksimaalselt 2023. a tasemel;
- põhitegevuse tulem peab olema vähemalt 12%.

Arengukava määrab kohaliku omavalitsuse prioriteetsed tegevussuunad ja eelarvestrateegia finantsprojektsiooni. 2024. aasta eelarve projekti koostamisel on aluseks 19.10.2023 vastu võetud uuendatud arengukava ja eelarvestrateegia. 2023. aasta eelarve lähtetingimustes kehtestati põhimõte, mille järgi jaotatakse põhitegevuse kulud valdkondade lõikes. Välja toodi valdkondlikud % põhitegevuse kogukuludest:

2024. aasta kavandatud tegevused:

- Antakse välja Hiiumaa Teatajat;
- Toimuvad regulaarsed kohtumised sidusgruppide esindajatega;
- Kaasavat eelarvet rakendatakse vallaülelset;
- Korrastatakse ja rajatakse uusi tuletõrje veevõtukohtasid;
- Rajatakse uusi ja hoitakse kaasaegsetena mänguplatsid, palliplatsid, väljõusaalid, loodusrajad, rehabilitatsiooniväljakud jne;
- Koduhooldusteenuse 7 päeva nädalas süsteemi välja töötamine ja rakendamine;
- Korraldatakse vanemahariduse alaseid koolitusi;
- Aidatakse kaasa kiire internetiühenduse taristuvõrgu väljaehitamisele;
- Korraldatakse koolitusi, infopäevi, konverentse jm. tegevusi asjakohastel teemadel;
- Osaletakse hajaasustuse programmis.

Arendusobjektidest on töös:

- Käina kultuurikeskuse rekonstrueerimine;
- Üürimaja ehitamine;
- Paluküla terviseraja olme- ja teenindushoone rajamine;
- Suuremõisa katlamaja renoveerimine;
- Kärddlas Sadama tänava rekonstrueerimine;
- Üleujutusohu riskide maandamise seotud ehituslikud tegevused Kärddlas.

Vastavalt Hiiumaa Vallavolikogu 16.02.2022 määrusele nr 36 on Hiiumaa valla 2023. aasta eelarve kogumaht 27,5 miljonit eurot:

- põhitegevuse tulud 21,0 miljonit eurot;
- investeerimistegevuse tulud 3,2 miljonit eurot;
- investeerimislaen 3,0 miljonit eurot;
- likviidsed vahendid 0,3 miljonit eurot;

Koondeelarve eurodes:

	Eelarve 2024
Põhitegevuse tulud	22 529 353
30 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	14 637 000
32 Kaupade ja teenuste müük	2 613 664
35 Saadud toetused	5 168 689
38 Muud tulud	110 000
Põhitegevuse kulud	20 178 529
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 605 151
Tegevuskulud	17 573 378
Põhitegevuse tulem	2 350 824
Investeeringustegevuse kulud	8 245 722
15 Põhivara soetus	6 574 393
15 Aktsiate soetus	240 000
45 Antavad toetused põhivara soetuseks	751 458
65 Finantskulud	679 871
Investeeringustegevuse tulud	4 097 068
35 Saadud toetused põhivara soetuseks	3 607 868
38 Tulu põhivara müügist	489 000
65 Finantstulud	200
Eelarve tulem	-1 797 830
Finantseerimistegevus	2 390 610
208 Laenu võtmine (+)	4 350 000
208 Kohustuste tasumine (-)	-1 959 390
Likviidsete varade muutus	-287 468
Nõuete ja kohustuste saldo muutus	-880 248

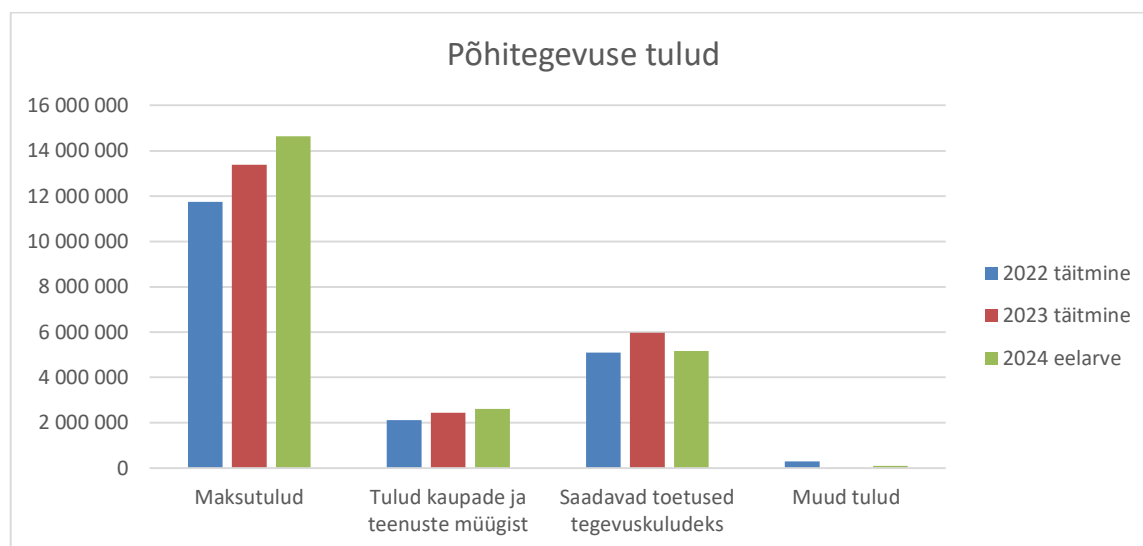
Põhitegevuse tulud¹

2024. aasta eelarves on planeeritud tulud 22,5 miljonit eurot. See on 0,7 miljonit eurot suurem kui 2023. aasta tegelik tulu.

- Eelarve tuludest 65% ehk 14,6 miljonit moodustavad maksutulud (võrreldes 2023. aastaga täitmisega suurenemine 9%)
- Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse 11,6% ehk 2,6 miljonit eurot (+7%)
- Saadud toetused moodustavad eelarve tuludest 22,9%, ulatudes 5,2 miljoni euroni.

¹ maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused, muud tegevustulud

Joonis 1. Põhitegevuse tulud (eurodes)

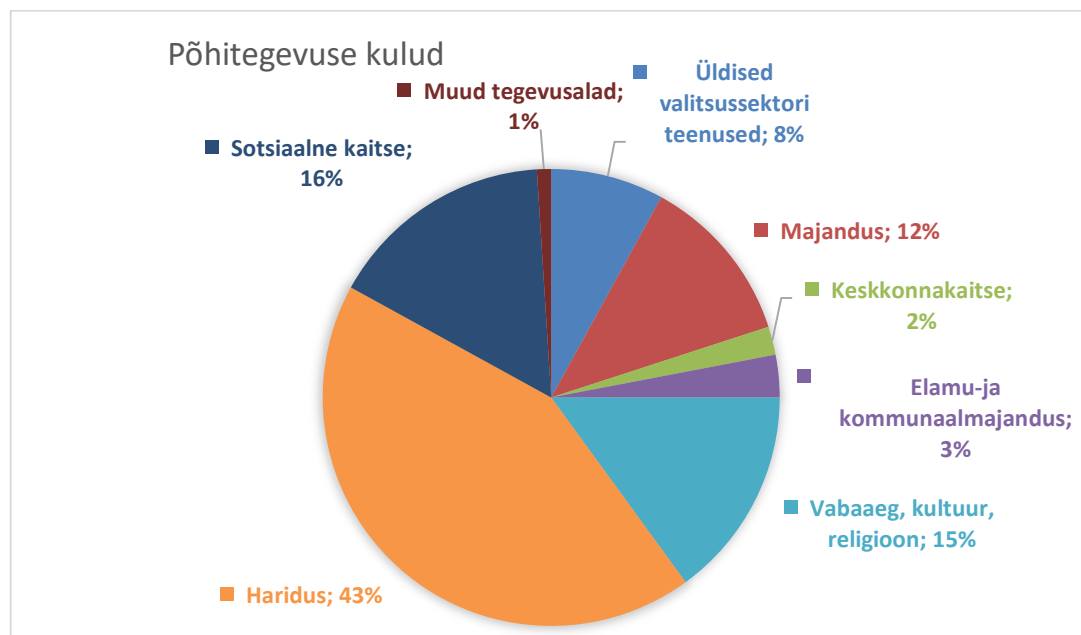

Põhitegevuse kulud²

2024. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud 20,2 miljonit eurot. See on 1,7 miljonit eurot rohkem kui 2023. aasta tegelikud kulud.

Põhitegevuse kuludeks on toetused, personalikulud, majanduskulud ning muud kulud jaotatuna osavaldade ja üheksa erineva valdkonna vahel.

Joonis 2. Põhitegevuse kulud tegevusvaldkondade lõikes 2024. aastal (%)

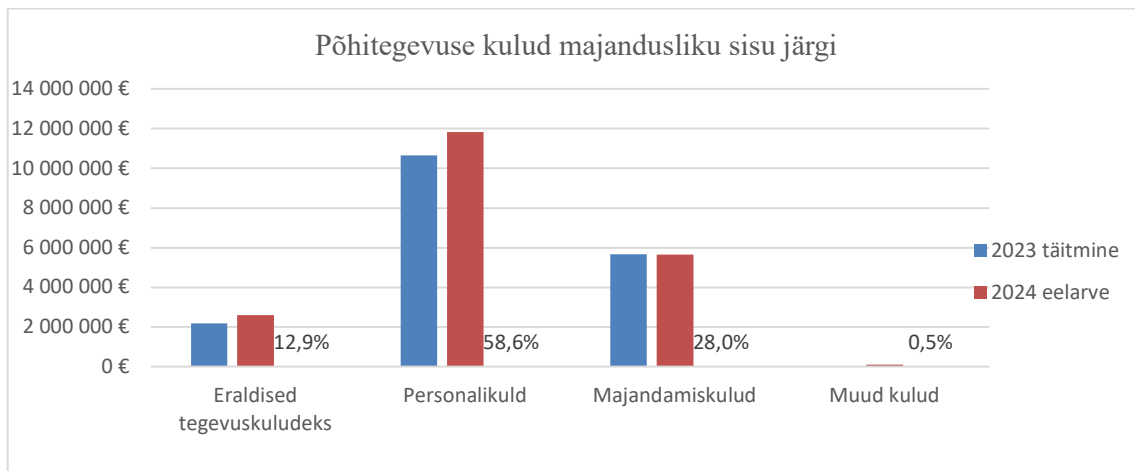

² antavad toetused, muud tegevuskulud

- **Haridus** moodustab põhitegevuse kuludest 43% ehk 8,6 miljonit. Kuludest 79% ehk 6,9 miljonit eurot moodustavad personalikulud ja 1,7 miljonit eurot majandamiskulud.
- **Vaba aeg, kultuur ja religioon** moodustab 15% ehk 3,1 miljonit eurot.
- **Sotsiaalne kaitse** moodustab 16% ehk 3,3 miljonit eurot.
- **Majandus** moodustab 12% ehk 2,6 miljonit eurot.
- **Valitsemine** moodustab 8% ehk 1,6 miljonit eurot, kus kajastub ka reservfond ning omaosaluse fond.
- **Elamu- ja kommunaalmajandus** moodustab 3% ehk 0,5 miljonit eurot.
- Ülejäänud põhitegevuse kuludest moodustavad avalik kord ja julgeolek, keskkonnakaitse ja tervishoiu tegevusvaldkonnad kokku 3% 0,5 miljonit eurot.

Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad eelarve kogukuludest 87% ehk 17,5 miljonit eurot, kasvades 7,6%. Sellest personalikulud moodustavad 67% ehk 11,8 miljonit eurot, majanduskulud moodustavad 33% ehk 5,7 miljonit eurot. Antavad toetused moodustavad 13% ehk 3,6 miljonit eurot.

Joonis 3. Põhitegevuse kulud majandusliku sisu järgi

Investeermistegevus

2024. aasta eelarves on planeeritud investeeringukulud 8,24 miljonit eurot.

Investeeringud koosnevad:

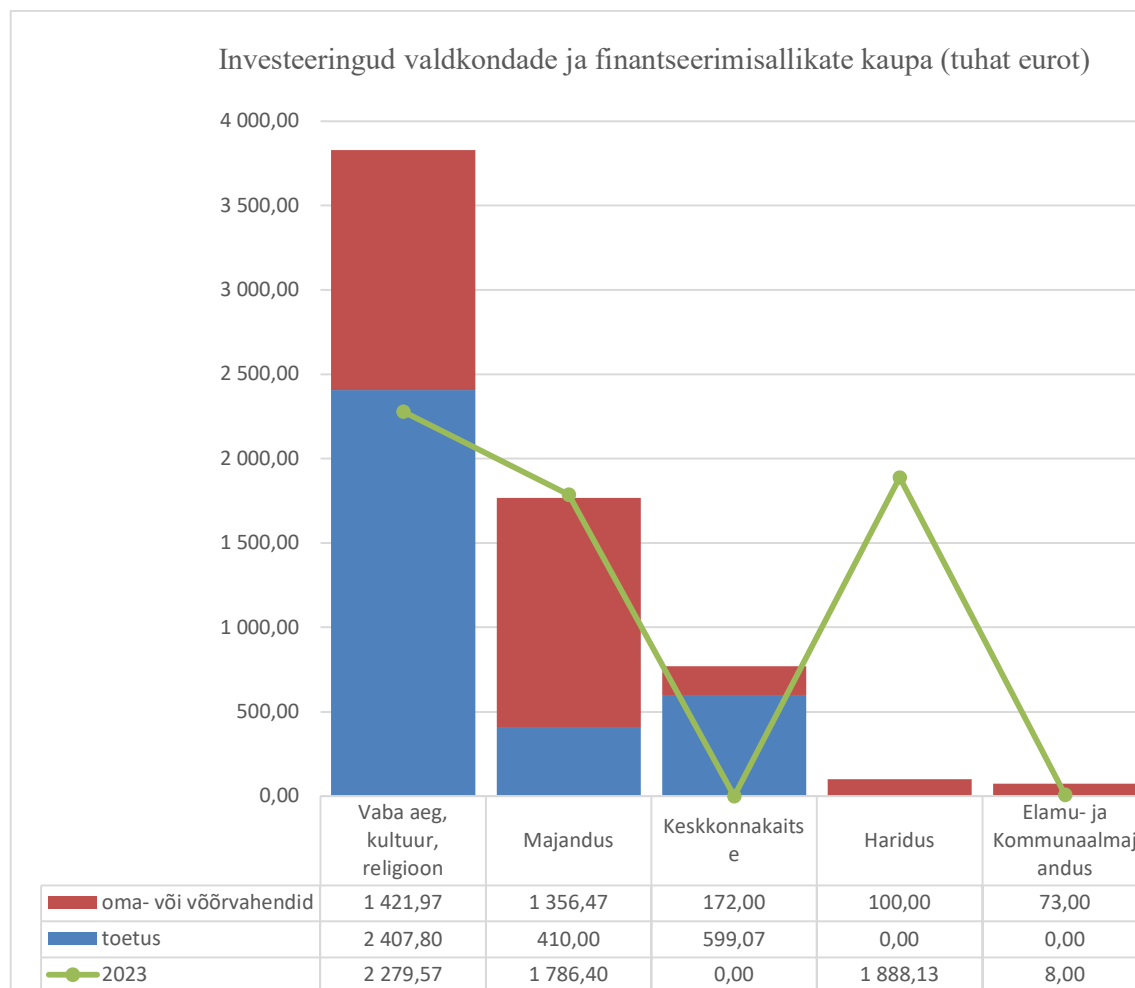
- **Põhivara soetusest**, mis moodustab 6,57 miljonit eurot.

Arendusobjektidest on töös:

- Käina kultuurikeskus;
- Suuremõisa katlamaja rekonstrueerimine
- Kärkla lasteaed;
- Paluküla spordirajatised;
- Üleujutusmeede;
- Kärklas Sadama tänava rekonstrueerimine;
- Väikeinvesteeringud;

- Kõrgessaare üürimajad;
- Teed ja tänavad;
- Kõrgessaare tuletornid;
- Kõrgessaare programm;
- Kinnistute soetamine;
- Generaatorite soetamine;

Joonis 4. Investeeringud valdkondade ja finantseerimisallikate lõikes

- **Aktsiate soetamine** summas 0,24 miljonit eurot.
- **Põhivara soetuseks antav toetus** 0,75 miljonit eurot moodustub hajaasustuse programmis osalemise toetus, SA Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri, Sadama Üürimaja OÜ ja MTÜ-de investeerimistoetuseks, eluruumide kohandamiseks puudega inimestele ning juurdepääsuteede remonditöödeks antavatest toetustest.
- **Intressikuludest** 0,68 miljonit eurot.

Investeeringuid finantseeritakse põhitegevuse tulemist (0,39 miljonit eurot), põhivara müügist (0,49 miljonit eurot), võetavast uuest laenust (2,8 miljonit eurot), saadavate põhivara toetuste (3,61 miljonit eurot), raha jäägi ja nõuete kohustuste muutuste (0,95 miljonit eurot) arvelt.

Finantsseis

- **omafinantseerimisevõime** ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on 2,35 miljonit eurot, millest tasutakse olemasolevaid laenumakseid ja intressikulusid. Eesmärk on seda taset hoida ning ka kasvatada järgnevatel aastatel, et säilitada investeerimisvõimekus.
- **netovõlakoormus** (kohustused miinus likviidsed varad) on 2024. aasta lõpuks ca 70% põhitegevuse tuludest ehk 15,77 miljonit eurot.
- **likviidsete varade maht** kujunes 2023. aasta lõpuks 0,36 miljon eurot, millest võetakse 0,29 miljonit eurot kasutusele.